

2023-05-22

Skrivelse om konsekvenser för lantbrukare vid rovdjursskador då maxbeloppet för statligt stöd av mindre betydelse uppnås

Svenska Fåravelsförbundet, nedan benämnt SF, är en intresse- och näringslivsorganisation för Sveriges fårföretagare. Föreningen har 24 länsföreningar och har idag ca 2600 medlemmar. Ett stort antal av landets får finns i företag som drivs av medlemmar i Svenska Fåravelsförbundet.

Sammanfattning

Svenska Fåravelsförbundet (SF) anser att systemet för statligt stöd av mindre betydelse inte uppfyller behovet av det ekonomiska stöd som behövs för att utgöra bidrags- och ersättningssystem för både förebyggande åtgärder och rovdjursangrepp. Utformningen av stödsystemet ger orimliga konsekvenser med ett maxbelopp under ett tidsintervall på tre år. Här skulle SF önska att vi kunde föra en dialog för att hitta bästa möjliga väg till förändring. Vi är naturligtvis positiva till att stödet infördes och kunde möjliggöras. Utformningen av stödet är dock förödande och innebär stora risker för en stödmottagare då ersättning helt kan utebli pga faktorer som ingen djurhållare kan råda över.

Det finns uppenbara och allvarliga brister i ersättnings- och bidragssystemet som innebär att enskilda lantbrukare riskerar att själva få stå för stora kostnader i samband med rovdjursangrepp. SF anser att full kostnadsersättning ska gälla vid skada efter angrepp av varg. Detta är helt avgörande och centralt för acceptansen för rovdjursförvaltningen i stort, och för förvaltning av varg i synnerhet.

Beskrivning av problemet

Förordningen omfattar flera olika typer av stöd

Enligt förordningen om statligt stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn för viltskador och förebyggande av viltskador (SFS 2017:1254) får lantbrukare inte ta emot mer än 20 000 Euro under en treårsperiod. Maxbeloppet som företaget har fått i stöd av mindre betydelse under det berörda beskattningsåret och de två föregående beskattningsåren, ska fastställas varje gång ett nytt statligt stöd av mindre betydelse beviljas.

Förutom att vissa kostnader i samband med rovdjursangrepp och röjning under rovdjursavvisande stängsel (fortsättningsvis kallat RAS) innefattar stödet även exempelvis stöd vid svår torka, krisstöd och vissa utbildningssatsningar. Röjning under RAS behövs för att hålla vegetationen nere i syfte att upprätthålla tillräckligt hög strömstyrka i tråden. Vid ett rovdjursangrepp ersätts veterinärvård, kadaverhantering, sök efter och bortforsling av levande och döda djur från det statliga stödet av mindre betydelse. Att lägga dessa olika ersättningar i samma pott där ett maxbelopp föreligger, skapar en allvarlig risk för att ersättning helt uteblir i en krissituation vid ett rovdjursangrepp.

Kostnadsexempel för röjning under rovdjursavvisande stängsel

SF anser att det är orimligt att näringen ska stå för alla de merkostnader som rovdjuren för med sig.

- Röjning under RAS ersätts med ett lågt belopp om 5 kr/m, detta är ett engångsbelopp som kan sökas, även här föreligger alltså ett tak. Det krävs röjning minst 3 gånger per år för att upprätthålla stängslets funktion, speciellt nu när de starka aggregat som förr fanns att tillgå inte får säljas. Dessutom kan arbetsinsatsen variera stort, det kräver betydligt högre tidsåtgång för att röja under trådarna i kuperade naturbetesmarker i jämförelse med tex slät mark på åker eller i icke kuperad terräng. Ett år med stor mängd nederbörd ökar dessutom behovet av röjning under trådarna ytterligare. Detta gör att ersättningen för vissa djurhållare och vissa år, inte täcker mer än en liten del av den arbetsinsats som behöver göras.
- RAS kostar mellan 100-200 kr/m att sätta upp beroende på rådande markförhållanden. Ersättningen för att sätta upp RAS ligger kvar på 50 kr/m.
- Det är en stor kostnad att sätta upp och underhålla rovdjursavvisande stängsel, och dessa ger inte heller 100 % skydd, varför många fårbönder tvekar att göra denna investering.

Exempelvis i Örebro län har åtta lantbrukare/fårägare nått taket för utbetalning av ersättning enbart genom att söka och erhålla stöd för röjning under RAS. En fårägare kan maximalt ha 1,3 mil RAS för att inte överskrida maxbeloppet över en treårsperiod. I större besättningar och i besättningar med mycket naturbetesmark är det inte ovanligt att man har mer än två mil RAS.

Maxbeloppet utgör ett orimligt system för åtgärder som aldrig kan förutses

Om man nått maxgränsen för ersättning exempelvis för att man fått stöd för röjning under RAS, så får man ingen ersättning för de delar som ligger under statsstödsreglerna om man drabbas av ett rovdjursangrepp. Det är helt fel att en rad olika stöd, som inte har med varandra att göra, ligger i samma pott och dessutom med ett takbelopp. Detta måste förändras anser SF! SF har som exempel tidigare drivit att krisstödet som utbetalades 2022 inte skulle hamna under dessa statsstödsregler, utan istället betalas ur det extra ramavtal som finns under statsstödsregler men i en särskild pott, eller ur EU:s krisreserv. Om inte så hade varit möjligt, hade hela fårnäringen blivit utan krisstöd. Vi måste till varje pris undvika att dessa risker förekommer upprepat pga utformningen av stödsystemet.

Potentialen för svensk fårnäring stoppas av ökningen av vargpopulationen

SF ser med stor oro på den starka ökningen av vargpopulationen. Under utbredningsfasen i mellansvenska rovdjursområdet har fårnäringen minskat med 9 till 13 % i alla län. En motsvarande minskning i det södra förvaltningsområdet vore en katastrof för hela näringen som redan i dag endast täcker 30 % av den inhemska konsumtionen av lammkött. Handeln har redan idag svårigheter att få tillgång till de volymer de önskar, och svenska konsumenter efterfrågar mer svenskt lamm- och fårkött.

SF ser en stor potential att öka lammproduktionen, den ger jobb på landsbygden i hela landet och tar tillvara även de småbrutna markerna i skogs- och mellanbygd. Att starta lammproduktion kräver jämfört med annan animalieproduktion inte lika mycket startkapital. Det är positivt för svensk lammproduktion naturligtvis, men det är också en produktion som består av många relativt små besättningar. En liten besättning som drivs i form av deltidsverksamhet, är ett vägval som ofta görs, baserat på att man vid ett angrepp eller andra omständigheter som kräver att produktionen upphör, mycket snabbt kan upphöra med sin produktion. Med vetskap om full ersättning och bättre

Skrivelse från Svenska Fåravelsförbundet

förutsättningar skulle sannolikt flera välja att utöka sin verksamhet och våga satsa i större skala. Ett rovdjursangrepp i besättningen påverkar inte bara vid själva händelsen utan är en frustrerande och upprivande situation för alla inblandade djur och människor, under lång tid. En ökande vargstam utgör en mycket stor riskfaktor för fortsatt minskad svensk fårnäring. En säkerhet i att åtminstone inte behöva stå för kostnaderna själv vid ett angrepp, skulle förbättra förutsättningarna för fortsatt och ökad produktion inom svensk fårnäring.

Den svenska fårnäringen är viktig med tanke på vår självförsörjningsgrad och livsmedelsstrategin och fåren utgör en viktig faktor i vår strävan efter ökad biologisk mångfald. Den svenska lammproduktionen är en etisk och hållbar produktion av kött, ull, skinn och naturvård.

Svenska Fåravelsförbundet ser fram emot fortsatt dialog för att hitta en förändring i en orimlig situation. Vi bidrar gärna med ytterligare information i frågan om önskemål finns.

Bengtstorp 22 maj 2023,

Gudrun Haglund-Eriksson

Ordförande Svenska Fåravelsförbundet
Bengtstorp
694 98 Närkesberg